

Besvarelse (31/10 80):

**Miljøministeren** (Erik Holst):

Til besvarelse af spørgsmålet kan jeg hen- vise til vedlagte redegørelse fra fredningssty- relsen.

Jeg skal i tilknytning hertil anføre, at der med affattelsen af den gældende naturfred- ningslovs § 49 ikke er hjemmel til at yde er- statning til grundejere i forbindelse med un- dersøgelser af fortidsminder i byerne, hvilket man har været opmærksom på ved udform- ningen af bestemmelsen.

En udvidelse af erstatningsbestemmelsens rækkevidde vil medføre en uhensigtsmæssig svækkelse af beskyttelsen af fortidsminderne.

Som det fremgår af fredningsstyrelsens notat, tilrettelægges undersøgelserne af for- tidsminderne imidlertid under den størst mu- lige hensyntagen til de private ejere og såle- des, at det i langt de fleste tilfælde lykkes at gennemføre undersøgelserne uden gener for ejerne.

Fredningsstyrelsen

1. kontor

27. oktober 1980

### Notat

Vore fortidsminder er en national ressour- ce. Således opfattes fortidsminder også i an- dre lande, og der er derfor de fleste steder særlige regler for deres bevaring og for, hvordan man skal bære sig ad, når der duk- ker fortidsminder op ved anlægsarbejder. Især er problemerne komplicerede i de gamle byer. Internationalt belyses dette af de dis- kussioner, der har været omkring de store fund i York, Dublin, Stockholm og Lund.

For Danmarks vedkommende blev der gennem naturfredningsloven i 1969 foretaget en afklaring gennem lovens § 49, som siden da ikke har undergået ændringer.

Den særlige erstatningsregel i naturfred- ningslovens § 49, stk. 2, lyder således:

»Private grundejeres tab ved ikke at kunne fortsætte den *hidtidige* drift, medens un- dersøgelsen foretages, eller hvis fortidsmindet sø- ges erhvervet efter stk. 3, indtil spørgsmålet om en erhvervelse er endeligt afgjort, erstat- tes af rigsantikvaren. Kan der ikke opnås enighed om erstatningen, fastsættes denne af taksationskommissionen.«

Det fremgår heraf, at der kun kan gives erstatning for afbrydelsen af den hidtidige drift. Hermed sigtes primært til normal land- brugsmæssig drift af det areal, hvor det ny- opdukkede fortidsminde befinder sig. Drifts- tabserstatningen opgøres efter sædvanlige principper, herunder ved anvendelse af de vejledende takster, der er aftalt mellem land- brugsorganisationerne og vejmyndighederne.

Baggrunden for denne bestemmelse er der i øvrigt nærmere redegjort for i naturfred- ningskommissionens betænkning nr. 67 af 1967, side 303, i bemærkningerne til lovfor- slaget i Folketingstidende 1968-69, spalte 1822 ff., og disse bemærkninger suppleredes gennem besvarelse af spørgsmål fra lovud- valget, Folketingstidende 1968-69, spalte 2744 ff.

Disse spørgsmål drejede sig om at ud- strække erstatningspligten til at omfatte dels tabt arbejdsfortjeneste til dem, der mister arbejde ved standsning af et anlægsarbejde, og dels tab ved ikke at kunne iværksætte en planlagt anvendelse af arealet.

I besvarelse henvistes til, at der ikke efter de tidligere regler, ligesom heller ikke i bl.a. de andre nordiske lande, var adgang til at udbetale erstatning i forbindelse med beskyt- telsen af de jordfaste fortidsminder.

Endvidere henvistes til, at bestemmelsen væsentligst havde sigte på, at en landbruger afskæres fra fortsat dyrkning eller lignende, og at en udvidelse af erstatningsreglen som antydnet i spørgsmålene ville gøre erstatnings- feltet uoverskueligt.

En indførelse af erstatningspligt i denne situation ville for øvrigt i realiteten udelukke bestemmelsens anvendelse ved private an- lægsarbejder og dermed prisgive de fortids- minder, der måtte fremkomme.

Fredningsstyrelsen søger naturligvis i vi- dest muligt omfang at undgå, at der kan op- stå situationer, hvor bygherren må indstille arbejdet, som forudsat i § 49, stk. 1. I samar- bejde med de øvrige planlægningsmyndighe- der og de arkæologiske museer søger styrel- sen at afklare forholdet til eventuelle fortids- minder så tidligt som muligt ved en gennem- gang af lokalplaner og andre planer om stør- re bygge- og anlægsarbejder, således at area- lerne kan være undersøgt, når jordarbejdet igangsættes. Hertil kommer, at der for tiden støttet af statens humanistiske forskningsråd i en række af vore ældre byer foretages en